

Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének
3/2014.(I.30.) önkormányzati rendelete
az építészeti örökség helyi védelméről

(egységes szerkezetben a 19/2016.(IV.28.) önkormányzati rendelettel)

Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv) 62. § (6) bekezdés 1. pontjában szereplő felhatalmazás alapján – figyelemmel az Étv. 13. § (1), 57. § (3) bekezdéseiben, az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII. 13.) FVM rendelet 5. § (1) és (2), 6. § (2) bekezdéseiben foglaltakra – az építészeti örökség helyi védelmének részletes szabályainak megállapítására a következőket rendeli el.

I. FEJEZET
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A rendelet célja

1. §

- (1) A rendelet célja Salgótarján építészeti örökségének védelme, az épületek hagyományos megjelenésének megőrzése, a fenntartás, helyreállítás, továbbépítés igényes alakítása érdekében az építési tevékenységgel illetve a védelem megszüntetésével összefüggő szempontok, eljárási szabályok rögzítése.
- (2) A helyi védelem alá helyezés esetén az építészeti érték megőrzése érdekében törekedni kell az eredeti (vagy ahhoz közelálló) rendeltetésnek megfelelő használatára, ha ez nem lehetséges, közcélú hasznosításra.
- (3) A rendelet Salgótarján Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatának megállapításáról szóló 15/1998.(VI.15.) Ör. számú rendelete 57. § (5) bekezdésében felsorolt helyi védelem alatt álló épületeken túl állapít meg újabb épületekre vonatkozó helyi egyedi védelem alá helyezést.

II. FEJEZET
ÉPÜLETEK HELYI EGYEDI VÉDELEM ALÁ HELYEZÉSE

2. Általános előírások

2. §

- (1) A helyi egyedi védelem az épület egészére vagy valamely részletére (anyaghasználat, szerkezet, színezés) terjedhet ki.
- (2) A helyi egyedi védelem alá helyezett egyes épületekre vonatkozó műszaki ismertetést és értékvizsgálati munkarészt e rendelet mellékletei tartalmazzák.
- (3) A műszaki ismertetés tartalmazza
 - a) a védelem szakszerű, rövid indokolását,
 - b) a védett érték rendeltetését és használatának módját.

- c) a védett érték pontos helyét (utca, házszám, helyrajzi szám),
 - d) helyszínrajzot,
 - e) fotódokumentációt.
- (4) Az értékvizsgálati munkarész tartalmazza
- a) a védelem alapját jelentő tömeg, tetőforma, homlokzati jelleg (homlokzati nyílásrend, nyílásosztás, díszek, tagozatok),
 - b) a védelem alapját jelentő belső kialakítás, illetve a használati mód változásának feltételeit,
 - c) bővítés, átalakítás, felújítás esetén az utcakép és településszerkezet védett értékeivel való összhang követelményét,
 - d) egyes építmények, építményrészek bővítése, átalakítása során a védelem alapját képező részek megtartását.
- (5) A helyi egyedi védelem alatt álló épületet, épületrészt csak a helyi védettség megszüntetését követően lehet lebontani.
- (6) A helyi egyedi védelem tényét az önkormányzatnak az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetnie.

3. Helyi egyedi védelem alá helyezett épületek

3. §

- (1) Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata helyi egyedi védelem alá helyezi a Salgótarján 022 hrsz.-ú ingatlanon álló Dornyay turistaház épületét.
- (2) A rendelet 1. melléklete tartalmazza a Dornyay turistaház műszaki ismertetését és értékvizsgálati munkarészét.

III. FEJEZET ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

4. §

- (1) A rendelet 2014. február 1. napján lép hatályba.
- (2) A rendelet rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Székyné dr. Sztrémi Melinda sk.
polgármester

dr. Gaál Zoltán sk.
jegyző

Dornyay turistaház

Műszaki ismertetés

A védelem indokolása:

Az épületet 1935. október 20-án avatták fel mint Salgó-Menedékház. Az épület 1965-ben a kiváló honismertető tudós Dr. Darnay-Dornyay Béla (1887-1965) nevét vette fel. Egyike azon kevés tárgyi emlékeinknek, amelyek több történelmi korban is jelképpé váltak. Régen ez egy jól működő panzió és étterem volt. A második világháború ideje alatt menekülteket és katonákat is elszállásoltak itt.

Az épület a Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet Eresztvény területén található. A védelem célja az épület történelmi megjelenésének és funkciójának megőrzése.

Az épület elhelyezkedése kiváló a turista forgalom szempontjából, hiszen a salgói várhoz tartó turista útvonal mentén található, innen közelíthető meg a sípálya, közelében van forrás és szalonnasütő hely. Gépkocsival és busszal közúton könnyen megközelíthető.

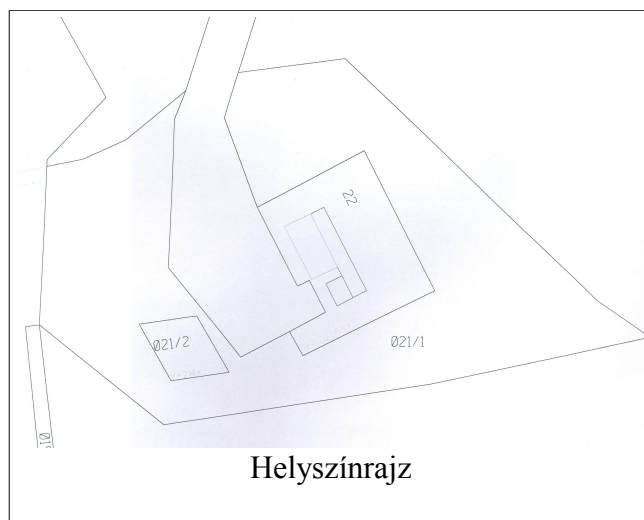
Az épület állaga sajnos a tulajdonos-váltások idején bekövetkező kihasználatlanság során folyamatosan romlott.

Rendeltetése és használatának módja:

Eredeti funkciója szállásszolgáltatás, a földszinten étteremmel, az emeleten 6 szobával. Az épület étterme a betérő turisták körében is igen kedvelt, jól ismert pihenő és étkező hely volt.

Pontos helye: Salgótarján, Eresztvény külterület, Hrsz. 022

Helyszínrajz és fotók a meglévő állapotról:

Helyszínrajz

Fotó - főbejárat északról

Fotó – főbejárat délről

Fotó – toldott épületszárny keletről

Dornyay turistaház

Értékvizsgálati munkarész

a) A védelem alapját jelentő tömeg, tetőforma, homlokzati jelleg:

Megtartandó a főépület tartófalai, a homlokzati nyílások mérete és kiosztása, a tető sátozott formája a főhomlokzati oromfalas tetőkiugróval. Elbontható a hozzátoldott melléképület.

b) A védelem alapját jelentő belső kialakítás, illetve a használati mód változásának feltételei:

Az épület funkciója maradjon meg a turistaforgalom kiszolgálására, javasolt a szállás-szolgáltatás, helyi étkeztetéssel, a szabadtéri sportolást kiszolgáló funkciókkal.

c) A bővítés, átalakítás, felújítás esetén a településszerkezet védett értékeivel való összhang követelménye:

Az épület egyedül áll az erdő közepén, így toldásnál a természettel való összhangra – az erdő illetve egyéb zöldterület minél kisebb mértékű csökkentésére, átalakítására, természetes anyagok használatára - kell törekedni. A táji környezetbe illő természetes színek használata javasolt. Toldás esetén a toldott tömeg ne domináljon a régi főépülethez képest. Toldott épületrészen az új ablakok ajtó méretaránya, kiosztása igazodjon a régi épületéhez.

Átépítés során törekedni kell a környezetszennyező tevékenység elkerülésére. Az épület átalakítása során megújuló energiaforrások igénybevétele javasolt.

d) Az egyes építmények, építményrészek bővítése, átalakítása során a védelem alapját képező részek megtartása:

A földszinti kőburkolatos terasz, a homlokzati fal kőburkolata és az ablakok keretezése megtartandó illetve felújítandó. A homlokzati falakon a faburkolat, vakolt homlokzat, fa anyagú nyílászárók alkalmazandók.

Somoskő emlékpark

Műszaki ismertetés

Helyi védettség kategória: Településszerkezeti helyi területi védelem

A védelem indokolása:

A park a magyar-szlovák határ mellett, a szlovák területen található Somoskői vár lábánál terül el. A vár jelentős felújítása 1971-1987. között Gabriel Krúdy vezetésével történt. A park és a szomszédos parkoló (hrsz. 16428) tereprendezésekor a várból elhurcolt, és építkezéshez felhasznált kődarabok kerültek elő. A vár látványához a rendezett park képe hozzáillik.

Petőfi-emlékkunyhó: Az eredeti XIX. századi falusi ház bejárati ajtó-részleteit tartalmazó épületben a kis kiállítás Petőfi Sándor költő 1845. június 12-ei látogatására emlékezik. Az épületet 1998. évben korhű szellemben az önkormányzat felújította, a megrongálódott tetőfedést eredeti poltári cserépelemekkel kiegészítette.

Harangláb: Az 1936. évből származó harangláb ipartörténeti emlék, 2 harang lakik benne. A 2000. év előtt szerkezeti felújítás történt, mely során az eredeti acél tartószerkezetet bazaltkő borítású alapzathoz rögzítették, a fémlemez borítású tetejét fa zsindellyel fedték. A 2000. évi Millenniumi év emlékére Somoskő feliratú márvány feliratot és millenniumi táblát helyeztek el rajta.

Aradi vértanúk emléke: A parkban a 2000. évre elkészült a félköríves bazaltkocka borítású kő támfal, ivóköttal. 2010-ben az önkormányzat itt alakította ki az aradi vértanúk (1848. október 6.) emlékhelyét. A kőfal felső záróívén a 13 vértanú honvédtiszt arcképes domborművét helyezték el, az új ivókútra Batthyány Lajos gróf miniszterelnök bronz mellszobrát rögzítették, alkotója ifj. Szabó István.

Krepuska emlékoszlop: A Trianoni határkiigazítás (1924. február 15.) emlékére, önkormányzati cég segítségével, a parkban egy helybeli származású, nagyméretű andezit kőoszlopot állítottak, melyre a határkiigazítás egyik kezdeményezője Krepuska Géza orvosprofesszor arcképes bronz domborművét rögzítették (rokona Dr. Jakó Géza orvosprofesszor ajándéka Melrose, Massachusetts, USA). Közeliében fából faragott kopjafát (készítője Lonsták Elemér) állítottak.

A park domboldalában található eredeti pincét (palóc pince) szerkezetiileg helyreállították.

A park harangláb melletti kőből kirakott lépcsősora egy kilátó teraszhoz vezet, amely alatti zárt pincehelyiségben helyi művésztől származó fa faragványok vannak kiállítva.

A park elejében ismertető tábla állít emléket a trianoni határkiigazításnak (1924. február 15.)

Rendeltetése és használatának módja: pihenőpark, emlékhely, kilátóterasz. A harangláb nagyobbik harangját temetkezéskor lélekharangként kondítják meg.

Tulajdonos: A terület Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában áll

Pontos helye (területe): Salgótarján, Somoskő, Vároldal utca 31. Ingatlanok: emlékmű – kilátó terasz hrsz. 16429 (33 m²), múzeum 16430 (31 m²), emlékliget 16433 (3302 m²), vízmű 16431 (137 m²).

Somoskő emlékpark

Értékvizsgálati munkarész

a) A védelem alapját jelentő tömeg, tetőforma, homlokzati jelleg:

A Petőfi kunyhó és harangláb nem bontható el. A parkban új épület nem építhető.

b) A védelem alapját jelentő belső kialakítás, illetve a használati mód változásának feltételei:

A Petőfi kunyhó épületének felújítása karbantartása legyen: fagerendás falak, fa tetőszerkezet, poltári cserép fedés (kis-pikkelyes sárgás-szürke színű). A fa felületek sötétbarna mázolásal újíthatók fel. A döngölt földpadló megtartandó. A világítás, elektromos szerelvényezés nem hivalkodó kivitelben történhet. A Petőfi látogatására utaló emlékek (festmény-másolat, versrészletek) megtartandók.

¹ Beiktatta a 19/2016.(IV.28.) önkormányzati rendelet 1. § a) pontja. Hatályos 2016. május 1. napjától.

A harangláb felújítása a jelen állapot karbantartását jelentse

A parkban a középkori várhoz, történelmi környezethez illő, elsősorban fából készült játszótéri elemek, köztéri bútorok, helyezhetők el.

Az ivókút zavartalan működése nem fagyveszélyes időszakban biztosítandó.

A park megvilágítása használati és biztonsági szempontból szükséges. A vár magyar oldalról történő megvilágítása messziről is hatásos látvány-elem, a felvidéki várak láncolatának egyik elemeként történelmi és turisztikai szempontból fontos.

Növénytelepítés helyben honos fákkal és bokrokkal, a helyi klimatikus viszonyoknak megfelelően történjen.

Javasolt a park alsó déli részén kültéri illemhely létesítése, a növényzettől takartan (vízöblítéses wc, hideg vizes mosdó, folyamatos üzemeltetés).

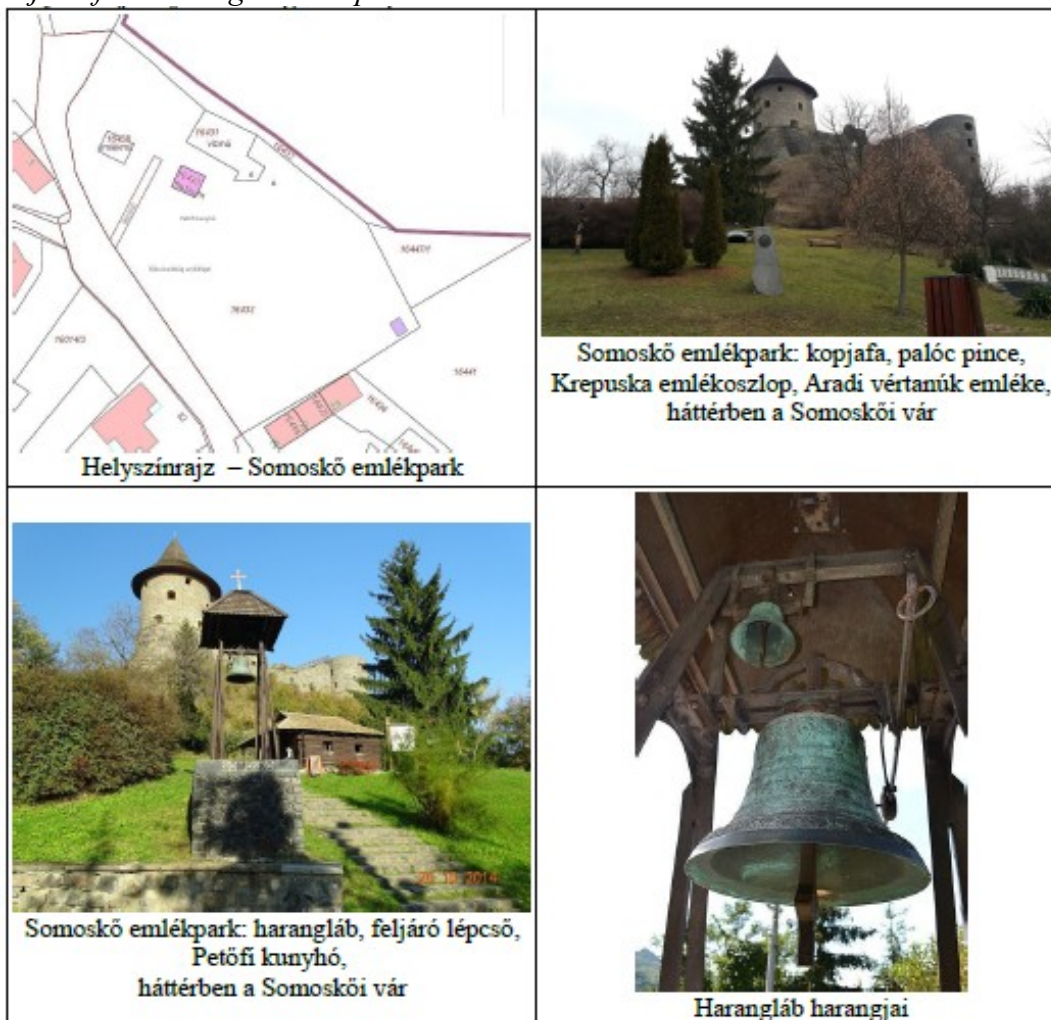
c) A bővítés, átalakítás, felújítás esetén a településszerkezet védett értékeivel való összhang követelménye:

A parkba csak karbantartási indokkal lehet gépjárművel behajtani.

d) Az egyes építmények, építményrészek bővítése, átalakítása során a védelem alapját képező részek megtartása:

A kunyhóban az eredeti ajtókeret felújító konzerválása. A harangláb és harangok megtartása.

Helyszínrajz és fotók a meglévő állapotról:

Somoskő emlékpark

Helyszínrajz és fotók a meglévő állapotról:

Petőfi konyhá kívülről

Petőfi konyhá belülről

Aradi vértanúk emléke

Krepuska emlékoszlop

Ismertető tábla

Kopjafa, háttérben a harangláb

Rónafalui Rózsafüzér Királynője kápolna és kereszt

Műszaki ismertetés

Helyi védettségi kategória: Helyi egyedi védelem alá helyezett építmény

A védelem indokolása: Templom

1945-ben a falu közsépgézből templomot emeltetett, amely Kadlót Gábor tervei alapján épült. A telek a Janák család birtokában volt. A templom téglái helyi égetésűek, az agyagot a falu mellett ásták és égették ki téglának. Ekkor egy új harangtornyot is építettek a templom mellett, amelyet Hulitka Vilmos ácsolt össze akácfából. A harangtorony egy új nagyharangot kapott, és régi torony kis harangját is átették ebbe.

1988-ban a haranglábat az összedőlés veszélye miatt ki kellett emelni, 1998-ban a templomhoz egy új fatornyot építtek új beton alapra, amibe áthelyezték a harangokat. A harangtornyot jelenleg egy nagyobb és két kisebb harang lakja.

A kis-harang története: 1871-ben a falu akkori közepére haranglábat építettek jellegzetes szláv kivitelben. Ez egy zárt tornácos harangláb volt, deszkából melyben egy kis harang helyezkedett el.

A harang nem csak egyházi, de tűzjelző funkciót is betöltött.

Rendeltetése és használatának módja: Római katolikus templom

Tulajdonosok: A Vajda János út 3. alatti 11686 hrsz.-ú ingatlan tulajdonosa a Római Katolikus Egyház, a 11684 hrsz.-ú Vajda János út nevű közterület tulajdonosa Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzat.

Pontos helye (területe): A templom épülete Salgótarján, Rónafalu, Vajda János út 3. 11686 hrsz.-ú ingatlanon (523 m²), a kereszt a 11684 hrsz.-ú közterületen áll.

Rónafalui Rózsafüzér Királynője kápolna és kereszt

Értékvizsgálati munkarész

a) A védelem alapját jelentő tömeg, tetőforma, homlokzati jelleg:

Megtartandók az épület tartófalai, a homlokzati nyílások mérete és kiosztása, a tető formája, a főbejárati fából készült harangtorony. A templommal szemben a közterületen álló Mária szobor és kereszt a faszervezetű védő építménnyel megőrzendő.

b) A védelem alapját jelentő belső kialakítás, illetve a használati mód változásának feltételei:

Az épület funkciója – templom, harangtorony és kereszt – maradjon meg.

c) A bővítés, átalakítás, felújítás esetén a településszerkezet védett értékeivel való összhang követelménye:

A templomtól nyíló panoráma-kilátás, a falusias környezet miatt a meglévő, egyszerű, letisztult formavilág megtartását indokolja.

d) Az egyes építmények, építményrészek bővítése, átalakítása során a védelem alapját képező részek megtartása:

Az épület általános javításakor, a falak repedéseinek korrigálásánál törekedni kell a belső mennyezet- és oldalfali festések megtartásáról. A homlokzati falakon vakolt homlokzat, fa anyagú vagy fa-jellegű nyílászárók alkalmazandók.

Az épület falaiban jelentkező repedések tartószerkezeti mozgásokra figyelmeztetnek. A repedések pontos okának feltárása, és az okok megszüntetése szükséges. A tetőszerkezet talpszelemen -magasságában - tető és fal találkozási - vonóvasak beépítése látszik indokoltnak, az alulról nyitott tetőszerkezet szétcsúszásának megakadályozására.

² Beiktatta a 19/2016.(IV.28.) önkormányzati rendelet 1. § b) pontja. Hatályos 2016. május 1. napjától.

Rónafalui Rózsafüzér Királynője kápolna és kereszt

Helyszínrajz és fotók a meglévő állapotról:

Helyszínrajz

Kereszt a Madonnával 2016. 07.

Főbejárat dél-nyugatról 2016. 07.

Főbejárat dél-keletről 2015. 07.

Rónafalui Rózsafüzér Királynője kápolna és kereszt

A templom építése 1940 körül

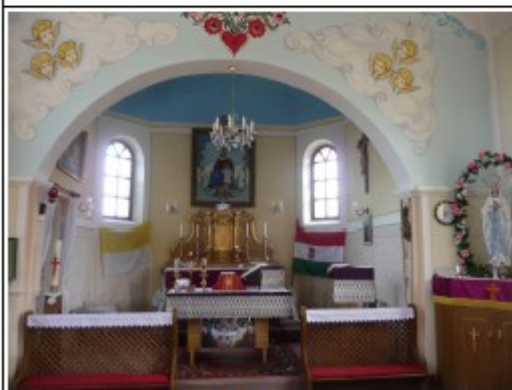
Fotó 1966-ból

A templom nézete észak felől

Templom belső – bejárat és oldalfal

Templom belső - oltár

Templom belső - bejárati oldal